

SPECIMEN ACADEMICUM
DE
OPTIMA HISTORIAM UNIVERSALEM, PRÆ-
SERTIM ANTIQUAM, PROPONENDI
METHODO.

Quod

CONS. AMPL. FAC. PHIL. REG. ACAD. AB.
PRÆSIDE

Mag. FRANC. MICH. FRANZÉN,
Mor. & Hist. Prof. Reg. & Ord.

Pro Gradu Philosophico

Publicæ subjicit censuræ

JONAS LINDSTRÖM,
Stip. Bilm. Angermannus.

In Schola Cathedr. die 19 Junii 1806.

H. a. m. f.

ABOÆ, Typis FRENCKELLIANIS.

7

S. 1.

Immensum percursuro universæ historiæ orbem, *methodo* sibi esse opus, cum rerum, tum locorum ac temporum rationibus definita, ne labyrintho perturbetur errore, quisque primo videbit ingresu. Hanc vero vel discendo vel docendo aptissimam eligere haud facile esse sentiet. Videntur nempe diffracta ac dispersa, quibus historia generis humani continetur, facta, lapidum instar in opere musivo, innumeris modis pro consilio, ne dicam arbitrio, cujusque artificis, connecti & conformari posse. Tot igitur fere invenies narrandi generis discrimina, quot historiarum consulueris scriptores. Neglecta autem differentia, quam aut rei narratæ, aut consilii, aut ingenii ac orationis diversitas gignit, solius ordinis, quo res, per orbem terrarum gestæ, in unam colliguntur historiam, ratio & puerorum juvenumque, qui elementa historiæ discunt, haud parvi interest, & omnium, qui generalem illius animo suo præsentem sibi exoptant conspectum; cujus maximum esse usum non ad reminiscendum solum, sed ad intelligendum etiam progressum universi generis humani, quis dubitaverit (a)?

A

pau-

---

a) Die Zusammenstellung der Weltbegebenheiten, und der allgemeine Blick, der alles auf einmal fasst, wird von jeder einzelnen Begebenheit eine weit richtigere, lebhaftere und vollständigere Vorstellung bewirken, als wenn man sie insularisch und aus

paucis observare, & quod optimum nobis videatur, modeste indicare his volumus pagellis: non ut alios doceremus, sed, ut quid ipsi didicerimus, juvenilis speciminis causa ostenderemus.

§. II.

Tres præcipuæ vulgo solent distingui historiæ universalis methodi (b). Prima est *chronographica*, quæ annorum sequens rationem, quid quoque tempore in diversis terræ partibus memorandum evenerit, sparsim refert. Hujus generis insigne dedit exemplum in libro clarissimo *Discours sur l'histoire universelle* illustrissimus BOSSUET. Nuperrime quoque hoc ceteris prætulit generibus cel. HEGEWISCH (c). Altera, quam *ethnographicam* appellant, gentes diversas in orbe terrarum agentes singulatim exhibet. Hac usi sunt methodo MILLOT in historia antiqua, SCHRÆCKH in majori suo historiæ universalis compendio (d), nosterque EBERHARDT, ut ceteros, ab HERODOTO usque ad recentissime inter Germanos lauda-

dem System herausgerisfen denkt. SCHLÖZER *Ideal der Weltgeschichte* §. 15. 4.

b) Alii quidem aliter dispescunt. SCHLÖZER v. c. l. c. §§. 23 & 33. primum *synchronisticam* methodum a *synthetica* distingvit: hanc vero dividit in *chronographicam*, *technographicam*, *geographicam* & *ethnographicam*. Sed *technographica* ratio, quam c. c. COGNET (*de l'origine des loix, des arts & des sciences & de leurs progrès chez les anciens peuples*) secutus est, non tam methodum definit, quam ipfius historiæ speciem. *Geographica* autem vel ab *ethnographica* non differt, vel *geographicæ* historicæ potius, quam historiæ proprie dictæ, convenire videtur.

c) In libro: *Grundzüge der Weltgeschichte*. Hamburg 1804: quo synopsis desideratissimi BÜSCH *Grundrifs der Welthandel* supplevit.

d) Allg. Weltgeschichte für Kinder: ejus, a Heynaz factam, epitomen svecice translata habemus.

datum BREYER (e), taceamus. Tertia, quæ *Synchronistica* dicitur, certa definiens temporum intervalla, parallelam in uno quoque refert singularum gentium historiam. Hanc plurimi adhibuerunt, qui recentiori ævo compendia historiæ universalis confecere: inter quos præcipuam obtinere laudem SCHLÖZER, GATTERER, OFFERHAUS, SCHRÖECKH (f), BECK, REMER, HÜBLER, BECKER & qui ceteri sunt.

§. III.

Nulla est harum methodorum, quæ non suis & laudibus sese commendet & incommodis laboret. Methodi *Chronographicae* live *annalisticae* hæc est virtus, quod res eodem, quo gestæ sunt, ordine narrans, naturalem servat chronologiam, ejusque tam diligentem quam facilem præstat notitiam: accusatur autem haud immerito, quod & animum in plura simul longeque diversa loca & facta distrahendo, intellectum confundat, nec nisi fragmenta spargat variarum historiarum, vix ulla cohærentia vel factorum serie vel causarum ratione (g). *Ethnographica* autem hoc quidem caret vitio, cum

A 2

cu-

e) *Grundriß der Universalgeschichte*, Jena 1802.

f) In minori suo compendio, quod Cel. Stridsberg Svecice translulit.

g) Videas e. c. initium periodi VII. apud BOSSUET l. c. ubi, cum de origine Romæ, mox de interitu antiquioris imperii Asyrici, ortuque novi, atque fine reipublicæ Israeliticæ actum est, iterum Romam petit narrator, mortem Romuli & regnum Numæ commemoratur; quo facto, Palæstinam redit, narrata autem clade Sanheribi ad Hierosolyman, Archontum annuorum Athenis institutorum mentionem facit: unde in Asyriam & Mediam reversus, antequam in Ægyptum transibit, in Latio pugnam spectat Horatorum & Curatorum, & sic porro: quæ quidem omnia scite & eleganter non minus, quam rapide ac vivide, a magno sunt ingenio, qua tamen ratione non tam pragmatica efficitur historia, quam chronologica synopsis, quam etiam ille præcipue intendit.

ejusque gentis totam describat imaginem; sed præter quam quod unius populi res sæpissime intelligi nequeant, nisi cognita simul alterius historia, non tam universalem hæc methodus efficit historiam, quam collectionem specialium, collocatas tantum, non in unam universi generis humani tabulam compositas, diversarum gentium & civitatum imagines exhibentem (h).

Synchronistica igitur plurimè maxime placuit, utpote quæ, & temporum & locorum sive gentium sequens rationem, utriusque ceterarum methodorum amplectatur laudes. Sed incommoda quoque utriusque conjungit. Nam ex una parte epochas diligenter observatura, ethnographicam aberrum pere cogitur narrationem, unamque sæpe & integram imaginem in monstrosa dissolvere fragmenta, tabulæ instar, quæ in partes, certis adaptandas crepidinibus (*ramar*), absurde dissecetur. Ex altera autem parte cujusque gentis in quaque periodo conditionem seorsim consideratura, & universalem nexum in speciali descriptione perdere, & easdem res, pluribus gentibus communes, diversis repetere locis, necessarium facit (i).

§ IV.

h) Num MILLOT v. c. qui primum Ægyptios, deinde Sineses, tum Assyrios & Babylonios, mox Phoenicios, postea Hebræos, porro Medos & Persas, postremo Iudæos, Scythas & Celtas in secundam provocat, aut BREYER, qui præmissa historia non antiquissimæ tantum civitatis Babelicæ, sed etiam multo recentioris atque a nova gente Chaldæorum fundatæ monarchiæ Babylonicæ, prius Assyriorum, Medorum & Phoenicio- rum exhaustam historiam, quam ad Ægyptios & Hebræos progrediatur; num illi, inquam, hac methodo veram, unam, integram & aptam nobis præstant ideam vel ævi antiquissimi, vel orbis orientalis, vel viæ & rationis, qua prima generis humani cultura exstitit & procescit?

i) Vide tertiam e. c. & quartam periodum ante Christ. natum in miræori Cel. Schroeckh compendio, in quo, ceterum magna, quam obit

§. IV.

Sed præter has methodos, quæ externis factorum formis, tempore scilicet & loco, sive, quod idem est, populo, magis quam ipsis factis eorumque rationibus definitæ sunt, alia adhuc ex ipsa idea & sine historiæ universalis sponte sese offerre nobis videtur, quæ ad tertiam quidem illarum proxime accedit, sed synchronismum tamen ita tantum curat, si ex naturali rerum, quæ evenerunt, nexu exoriens, hunc non rumpit. De qua igitur ex consilio opusculi paullo uberius, quantum arctiores limites ejus permittant, jam disseremus. Primum scilicet historiæ universalis ideam, deinde autem ex ea oriendam methodum definituri.

§. V.

Historia, quæ universalis proprie appelletur, distinguenda est ab historiis universalium gentium: quæ si vel in unum colligantur opus, quale v. e. a GUTHRIE & GRAY in Anglia inceptum, in Germania deinde continuatum est, non tamen sunt nisi speciales, nec unum quoddam & totum continent. Universalis nomen obtinet illa, quam hic intelligimus, non quia omnium gentium res enarrat, quas ne cognoscere quidem potest, nec, si posset, curat, sed quia totius generis humani ex antiquissimo, quod novimus, tempore hunc usque ad diem progressum persequitur, h. e. tales refert civitatum, religionum, morum, commerciorum, scientiarum & artium mutationes, quæ si vel initio ad quosdam tantum nec valde magnos pertinuerint populos, postea tamen ad plurimos vel præcipuos saltem sese extenderunt, unamque gentem cum altera, unum sæculum cum altero conjunxerunt, atque in ipsum genus mortaliū, non tam in multitudine, quam in di-

---

nuit, laude haud indigno, omnia hæc vitia antiquæ imprimis historiæ conspectum turbant & confundunt.

diversitate populorum spectandum, effectum habuerunt, ad nostra usque tempora permanentem. Ita vero illas describit & refert, ut & causæ effectusque cujusque facti, & nexus omnium perspiciantur; quo sic, quantum fieri possit, solvantur quæstiones, *primum* historicæ: a quo statu exierit genus humanum, & quomodo ad hunc, in quo jam est, pervenerit? *deinde* politicæ & morales: in quem finem & qua via ulterius, quantum id ab hominibus fieri potest, promoveri debeat (k)? Ne autem historiam universalem cum historia hominis, quam hodie dicunt, confundere videamur: observandum est, illam in certis factis, quæ certis locis & temporibus evenerunt, in quibus autem totius generis humani progressio sponte se ostendit, ideoque præsertim in gentium & civitatum mutationibus, historica h. e. intuitiva ratione exponendis esse occupatam; hanc vero non nisi generalem ex illaque abstractam continere mutatæ naturæ humanæ contemplationem, exemplis tantum historicis, maxime e privata hominum, cum in naturali, tum in civili statu, vita defuntis, illustratam.

§. VI.

Hac definita historia universalis notione, mox liquet, methodum ejus ita & facillimam & aptissimam fore, si, illa respiciens facta, quibus præcipue cultura generis humani in universum considerati, nata, aucta, promotæ ex uno ævo ac loco in alterum translata, impedita, retardata, repulsa, reflituta atque ad illud, quod jam attigit fastigiū, evecta fuerit, veram & naturalem eorum sequatur catenam. Quod si rite fiat, neque sæculorum, neque gentium præcipuarum, vel

jux-

k) Videas præter supra citatum SCHLÖZERI libellum, in quo inter *aggregatum & systema* historię universalis bene distinguitur, præclaram SCHILLERI orationem, inter opuscula ejus profana (Kleinere profaische Schriften) Vol. I. editam; *Was heißt u. z. w. E. studirt man Universal-Geschichte?*

juxta se positarum, vel sibi invicem succedentium negligatur ratio. Constat enim non nisi sæculis procedentibus excultum esse mortalium genus; atque universam ingenii humani formationem paucis in Asia, paucioribus in Africa, nec admodum multis in Europa gentibus, quæ ceterarum duces fuerunt & educatrices, debitam esse.

§. VII.

Nondum tamen liquet, quomodo præcipua illa tollatur difficultas, quæ in construendo ex historiis specialibus systemate universalis historiæ inde oritur, quod & parallelismi synchronistici habenda est ratio, neque tamen linearis, si ita loqui licet, negligenda rerum gestarum successio (1). Has autem conditiones, ut illa evitetur, observandas ipsa ratio methodi, quam commendamus, annuit. *Primum* temporum intervalla non uno tantum certi anni & loci eventu (qui, unius licet, non tamen ceterarum gentium historiam apte semper dividat), sed universali quodam totius ævi caractere, e maxime memorabilibus rebus desumpto, definiantur. *Deinde* diversi in diversis terræ partibus agentes populi eo exhibeantur ordine, quo in præcipuam historiæ scenam, quæ ex oriente & meridie in occidentem & septentrionem sensim volvitur, prodierunt. Descriptis igitur periodis non tam per annorum numerum, quam per factorum indolem, in unaquaque eæ præsertim exhibeantur gentes, quæ in illa vel imperiis ac bellis, vel commerciis & coloniis, vel institutis civilibus ac religiosis, vel artibus & scientiis in universum egerunt mortalium genus: ceteræ autem obiter tantum data occasione commemorentur. Neque ex una gente vel terræ parte in alteram fo-

lias

---

1) Quam superari posse difficultatem desperans, duplicem fieri debere in historia universalis institutionem, primum syntheticam, deinde synchronisticam, censet SCHLÖZER l. c. §. 23.

fuis synchronismi causa inopportuna fiat transgressus, naturali rerum nexu hunc nondum svadente: sed potius tum demum repetatur antiquior populi cujusdam historia, cum vel ipse primas agere partes, vel cum præcipua quadam gente rem habere inceptit. Confusio autem chronologica, inde metuenda, facile evitetur, si non numeri tantum annorum, ad quos revertitur historia, annotentur, sed facti etiam & viri cujusdam insignioris, de quo jam narratur, cum facto vel viro supra commemorato synchronismus significetur. Sic in Græca v. c. & Romana historia, post Hebræam, Asyricam, Babylonicam & Persicam referenda, observetur: regiam auctoritatem Athenis eodem esse tempore sublatam, quo in Judæa instituta est, legislationem Spartanam esse, ruente vetusta & fabulosa Asyriorum Monarchia, Atheniensem, agitante Africam & Ægyptum dominatione Babylonica, perfectam, Romam esse conditam exoriente novo Asyriorum imperio, Regesque Roma ejectos, cum restitueretur in Persia nova regum dynastia; Codrum igitur cum Saulo, Lycurgum cum Sardanapalo, Solonem cum Nebucadnezare, Romulum cum Phul, Tarquinium Superbum cum Dario Hytaspis filio coævos fuisse, atque sic in ceteris. Ceterum ne Synchronistica quidem methodo caveri potest, ne prius facta posterius narrentur. Solis tabulis synchronisticis id efficitur, ut rerum in orbe gestarum successionem in parallelis gentium lineis spectantes, plenam & distinctam nobis acquiramus chronologicæ notitiam. Omnem igitur illæ merentur laudem & commendationem, ut mappæ ad Geographiam, ita ad historiam adhibendæ. In hac vero ipsa, neque pragmaticam ejus servas consilium, neque phantasiæ & memoriæ discentium bene consulas, si in chronologico ordine ita inhæreas, ut ejus causa ex magnis v. c. Asiæ & Ægypti scenis, dum de imperio in orbem ibi agitur, in Italiam, ubi nondum nisi parvula oppida se invicem infestant, defilias, Romanosque ante Persas inter præcipuos mundi antiqui populos prodire jubeas: quod tamen in plurimis historiæ universalis compendiiis

diis fieri solet, factō sœpissime ex una terræ parte in alteram transitu, sine ulla, quæ in ipsis factis appareat, causa.

§. VIII.

Sed cum exemplis melius quam præceptis probetur quid quid praxin spectat: specimen addemus ex una vel altera periodo historiæ antiquæ, quo, & characterem ævi & ordinem narrationis indicaturo, sententiam nostram de methodi, quam *characteristicam* appellare liceat, in historia universali usu clariorem reddamus.

Primum igitur hæc definiendæ esse periodi historiæ antiquæ nobis videntur. I. a. Ab origine generis humani (secundum narrationem Hebræam) usque ad primam illius, post diluvium Noachianum, in orientem, occidentem & septentrionem, dispersionem. A. a. Chr. n. 4000 — 2200. II. A prima gentium dispersione usque ad connexionem earum, in oriente per magna bella & imperia, in occidente per commercia & colonias. A. a. Chr. 2200 — 1500. III. Ab ortu magnorum in oriente imperiorum usque ad summam maximæ eorum potentiam primamque illius cum occidente pugnam, sive ad bellum Perfarum cum Græcis. A. a. Chr. 1500 — 500. IV. ab initio (m) pugnæ orientis cum occidente usque ad hujus de illo triumphum sive ad mortem Alexandri magni a. Chr. 500 — 320. V. A triumpho occidentis de oriente usque ad illius, sub uno imperio constituti, cum septentrio-

B trio-

m) Possit quidem quodam jure jam Trojanum bellum prima haberi Orientis cum Occidente pugna: sed præterquam quod Trojani, etsi in Asiam migrati, ad occidentales populos referendi sunt, in illo nondum characteris orientalis cum occidentali, despotismi & luxus cum libertate & virtute, consilio universalem efficit historiæ epocham.

trione contentionemⁿ⁾, five ad Augustum & Arminium a. Chr. 320 — post Chr. g. 9. VI. A constituto imperio occidentis usque ad septentrionis de illo victoriam, five ad interitum imperii Romani occidentalis. Post Chr. g—476. Ex his prima periodus nonnisi unam & simplicem continet narrationem, de cujus methodo nulla potest esse quæstio; 4tæ autem 5tæ ac 6tæ ordo & longior foret descriptu, nec valde dubius esse possit, si gentis in quaque periodo præcipuæ, vel Græcæ vel Romanæ ratio habeatur. 2dæ igitur & 3tæ paucis describemus characterem & ordinem: sperantes, inde quoque colligi posse, quatenus non antiquæ tantum sed mediæ etiam & recentiori historiæ hæc conveniat methodus.

§. IX.

II. igitur periodus a prima gentium dispersione usque ad connectionem earum, in oriente per magna bella & imperia, in occidente per commercia & colonias, sese extendit, annos continens a Chr. 2200 — 1500.

Character: Dispersis in diversas terræ partes gentibus, e Noachidis exortis, primisque formatis civitatibus, principium ponitur culturæ universi generis, ad nostra usque tempora permanenturæ, Ægyptio-Hebræum.

Ordo. Præmittatur generalis conspectus, cum orbis terrestris post diluvium a Nomadibus habitati & in orientem, occidentem ac septentrionem antiquitus divisi, tum gentium diversis jam nominibus & linguis in oriente præsertim apparentium, primarumque civitatum in Babylonia, Asyria, Phœnicia & Ægypto per *Nimrod, Asfur, Sidon & Mizraim,* qui-

---

n) Pluries quidem antea jam diversi e septentrione populi, Scythæ, Cimmerici five Cimbri, Galli, Teutones ceterique occidentem ut & orientem invaserant, præterquam quod Mithridates Arctois viribus Romano minatus erat imperio, Cæsar vero insignem terrarum borealium partem, Galliam scilicet, occupaverat. Perpetua tamen & quæ magnam rerum commutationem effecerat, septentrionis cum occidente contentio non nisi constituto imperio hujus sub imperatoribus Romanis incepta & continuata est.

(quibus nominibus non tam homines, quam gentes intelligendæ esse videntur), constitutarum: quarum tamen omnium ulterior historia hic non exponatur, cum scilicet Babyloniorum Assyriorum & Phœniciorum nomen sequentem præcipue illustret periodum (o). Specialius autem in hac describantur historiae connexæ familiæ Abrahamiticæ, triplici olim monotheismi ramo, Judæo, Christiano & Muhammedano præcipuas terræ partes adumbraturæ, & hierarchiæ Ægyptiacæ, cum in legislationem Mosaicam hoc jam ævo efficacis, tum proximo imprimis Græcam excitaturæ culturam. Primum igitur historia Hebræa ab Abrahamo usque ad Josephum perducatur, descriptis moribus & genio ævi patriarchalis, insertaque de Kedor Laomor ceterisque Asiæ regibus ex sacris bibliis cognitæ narratione; deinde Ægyptiaca, a Mene repetita, usque ad Pharaonem Memphidis ceteris in Ægypto civitatibus Josephi ævo dominantem continuetur; tum vero occupatio Ægypti & oppressio Israëlitarum per gentem Arabicam *Hycos* transitum faciat in historiam Mosis, cujus gesta cum populi sui fati intime connexa usque ad mortem ejus enarrentur, addita relatione de Palæstina per Josuam occupata, Hebræorumque gente in duodecim republicas agrarias, foedere religioso conjunctas, divisa. EPOCHÆ hic facta, observentur progressus universi generis humani in religione, legibus, artibus moribusque, septem, quæ post dispersionem gentium jam præterlapta sunt, sæculis, in confiniis maris rubri & mediterranei facti.

§. X.

III. periodus ab ortu magnorum in oriente imperiorum usque ad maximi eorum cum occidente pugnam. A a Chr. 1500 — 500.

B 2

Cha-

---

o) Quæ enim de Nini & Semiramidis rebus in Asia gestis narratur, aut omnino ficta, aut ad posterius referenda esse tempus, plurimi jam censent. Neque prima civitatum rudimenta, a venatoribus & Nomadibus in ipsis Euphratis & Tigris facta, cum superbis in iisdem oris postea eminentibus imperiis confundenda sunt.

Character. Exfurgunt in oriente magna imperia, vigetque despotismus orientalis, qui late extensis armis, multisque conquisitis spoliis & captivis stupendorum ædificiorum religioso fastu se exornat & sacrat. In occidente autem commerciis, coloniis, epicis, si ita loqui licet, heroum sponte se confortantium expeditionibus, privatorumque legumlatorum auctoritate ac sapientia, & dislitæ excoluntur terræ partes, & liberæ constituuntur respUBLICÆ, quæ, foederibus conjunctæ, litterarum & artium efflorescunt laude.

Ordo. Primum antiquioris monarchiæ Assyriorum, (Jofuxæ certe tempore jam ceteris Asiæ populis eminentium) inspecta quidem, sed genio tamen & orientis & hujus imprimis ævi congrua historia a Nino, magnorum terræ occupatorum, quos historia nominat, primo, usque ad Sardanapali mortem, continuata, hic aptius quam ullo alio loco inferatur. Deinde in Ægypto a gente Hycfos eodem tempore, quo inde exiit Israel, liberata, Pharaonum ædificantium admiranda describantur monumenta, a dubio Sesostris, Nino comparandi, regno, usque ad novarum in Ægypto inferiori civitatum originem per quinque sæcula perducta narratione. Tum vero in Palæstinam revertendi, occasio erit: ubi primum ab Heroibus & Pontificibus gubernata, deinde in monarchiam mutata Judæorum respUBLICA, per Davidem in magnam evahitur potentiam: qui, superato Hadarefare, late dominante Mesopotamiæ rege, ceterisque in se conjuratis hostibus, Syris & Ammonitis, timendam exstruit monarchiam, quam Salomon, ceteros æmulans orientis despotas, ædificiis aliisque luxus apparatus condecorare studet. Quorum utriusque cum Tyriis foedus aptam præbet in Phoeniciam transeundi causam: ubi Tyri imprimis commercia, tam terra quam mari acta, coloniæque, in Africa præsertim & Hispania institutæ, describantur, inserta de natalibus reipUBLICÆ Carthaginensis commemoratione. Cum vero sequentes & Phoeniciæ & Palæ-

finæ & Asyriæ, ubi jam alterum repente exsurrexit imperium, & Mediæ, & Babylonæ, quæ a nova gente Chaldaeorum occupata nunc demum in historia universali principales agit partes, historiæ omnes ita connexæ sint, ut seorsim exhiberi commode haud possint; una jam in alteram aptis intextenda est locis, (cujus autem rei hic proponere rationem nimis foret longum), donec, Perfarum gente, torrentis instar, illas omnes occupante terras, historia quoque Persica ceteras omnes historias in se corripiet: usque ad tempora Darii Hyfaspis filii commode continuanda. Hujus autem regnum epocham historiæ universali apte constituit: cum & maximum orientis imperium, ex anarchia restitutum novisque reformatum legibus, ultimisque in India & Europa factis occupationibus auctum, in summum evexerit fastigium; & Græcis illato bello maximam in rebus generis humani effecerit commutationem, qua præcipua historiæ universali scena in Europam translata est, novusque illi indutus character, quem occidentalem appellemus. Ante vero, quam ad quartam transeat periodum, antiquiorem Græcorum exponendi historiam hic jam erit locus. Paucis igitur ex mythica illorum ætate, quæ ob chronologicas rationes ad secundam periodum pertinerent, hic demum aptius repetitis; totiusque ævi mythico-heroici imagine in una, etsi variegata, tabula depicta: diversæ deinde describantur diversarum civitatum Græcarum historiæ, usque ad initia belli Persici perfequendæ: quo & universæ Græciæ, Asiaticæ non minus, quam Europææ, & Spartanæ imprimis Atheniensisque reipublicæ conditio, ante cognita sit, quam magni pro libertate & patria certaminis admirandum exhibeatur spectaculum. Neque inutile ineptumve erit generali conspectu profectuum, quos mille circiter a Palæstiniæ per Josuam occupatione volutis annis cum in Asia & Africa tum in Europa humanum fecit ingenium, hanc finisfe periodum: ut eo clarius intelligatur, quanta vi & successu in frequenti ad summam prope evolaverit perfectionem.

Quæ

Quæ ex rebus gestis Romanorum, Carthaginiensium ceterarumque gentium Europæarum synchronismi causa huc referri solent, aptius in illud differantur tempus, quo illæ gentes, e privatis, et ita dicam, domibus in publicum prodientes campum, specialem suam historiam in universalem mutant. Canaanitarum autem, Syriorum, Æthiopum, Scytharum, Cimmeriorum, Trojanorum, Lydiorum ceterorumque Asiæ & Africæ populorum, qui in hac jam periodo suas peregerunt partes, commemoratio in historia Hebræa, Ægyptiaca, Assyrica, Medica, Persica & Græca commode fieri potest.

§. XI.

Ita igitur, & cujusque gentis res, quantum fieri possit, in continua serie enarrando, & unam tamen historiam cum altera connectendo, videtur, dramatis instar, in quo, & scenis & personis semper variantibus, neque confundantur tamen, neque omnino separentur diversæ, quæ aguntur fabulæ, historia universalis, antiquior certe, componi posse. Ceterum diversam pro diverso consilio, quo illa conscribitur, adhiberi debere methodum, minime negamus. Sic in prima puerorum institutione aptissimum erit, historiam antiquam in tres tantum dividere partes, Orientalem, Græcam & Romanam. Hæc vero divisio cum supra allata facillime conciliari potest: orientalem enim continent tres primæ, quas desinivimus periodi, Græcam quarta, & Romanam quinta ac sexta. Sed sufficiat annuisse tantum, quod plenius exponere prohibemur.

